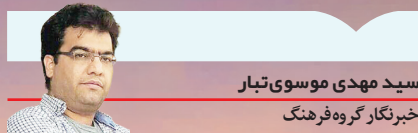

محافل مذهبی برای نقش آفرینی در جهاد تبیین چه تغییراتی باید کنند؟

پروژه غنی‌سازی محتوای هیات‌ها

سید مهدی موسوی‌نیر
خبرنگار گروه فرهنگ

آیت‌الله خامنه‌ای روز گذشته به مناسبت سال‌روز ولادت حضرت فاطمه زهرا سلام‌الله‌علیها و در دیدار با جمعی از مداحان اهلبیت، مهم‌ترین عرصه جهاد را عرصه «تبیین و روشنگری» دانستند و تأکید کردند: «در مقابل این حرکت شیطان‌ی، هیات‌ها باید از خود سؤال کنند که در جنگ بی‌امان جبهه حق و باطل، و تقابل روایت دروغ و حقیقت در کجا قرار دارند و چگونه آرمان‌ها و مبانی اصلی انقلاب را گسترش می‌دهند.» ایشان پیش از این هم درباره اهمیت تبیین هم نکاتی را گفته بودند و این‌بار سرِ بحث از این موضوع حساس یاد کردند. با توجه به اهمیت هیات مذهبی و نقش‌شان در جهاد تبیین سراغ مداحان و ذاکران اهلبیت رفیق‌ما راهاکارها و پیشنهادشان‌شان در ارائه روش‌های خلاقانه را بررسی کنیم. چهار مداح و ذاکر اهلبیت در گفت‌وگو با «فرهیختگان» از نقش هیات به عنوان یک مرکز مهم در تبیین معارف اسلامی گفتند و ضرورت به‌روزرسانی روش‌های انتقاد انقلاب این مفاهیم.

حنیف طاهری در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

هیات‌ها باید محفل گفت‌وگو درباره سوالات جوانان باشند

در سال‌روز ولادت باسعادت حضرت فاطمه‌زهرا سلام‌الله‌علیها رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مداحان اهلبیت، با اشاره به برخی ابعاد اولای شخصیت حضرت صدیقه کبری ارحمه‌رحمت‌های اجتماعی و خدمت بی‌منت به مردم، هیات‌ها را کانون جهاد عظیم تبیین دانستند و تأکید کردند: «هیات‌ها باید محل روشنگری و پاسخ‌م‌متقن و صحیح به سوالات روز جامعه به‌ویژه نسل جوان باشد، ایشان نقش و کارایی هیات‌ها در مقاطع مختلف به‌ویژه دوران انقلاب اسلامی و دفاع مقدس، بزرگ و بسیار تأثیرگذار خواندند و افزودند: «براساس فرمایشات ائمه‌اطهار، هیات کانون جهاد عظیم تبیین و روشنگری است.» با حنیف طاهری، مداح هیات عبدالل‌بن‌حسن(ع) درخصوص بیان‌ات‌روز گذشته رهبر انقلاب گفت‌وگو کردیم که در ادامه مشروح آن را می‌خوانید.

درباره شعرها و مضامین و نوآوری قیلا صحبت‌هایی شده بود، اما امروز رهبری در دیدار با مداحان، نکته‌ای را بیان کردند که هیات‌ها کانون جهاد تبیین و روشنگری باشند. به‌نظر شما سازوکار طراحی این جنس اقدامات در هیات‌های مذهبی به چه شکل است و اساسا این امکان وجود دارد؟
طبیعتا باید در ذات هیات‌ها باشد. جهاد تبیین چون از سیره اهل‌بیت است، رهبری نیز اشاره کردند امیرالمومنین(ع) (امام‌حسن مجتبی(ع) و امیرالشهدا(ع)) جهادباشمشیر داشتند و جهادی که همه‌مادر ذهن دارم این بسیار بزرگ داشتند و جهاد تبیین برای ائمه بعدی بوده است؛ یعنی از حضرت سجاد(ع) از حضرت امام‌حسن عسکری(ع) این مساله جهاد تبیین وجود داشت. چه دلیلی داشت این معصومین به شهادت برسند و برخی از ائمه در سنین جوانی شهید شوند و برخی از ائمه در سیاه‌چال‌ها زندانی باشند؟ این همان جهادی است که رهبر انقلاب، تعبیرجهاد تبیین دارند. اگر هیات‌های ذات‌الان جهاد تبیین نداشته باشند، از سیر اهل‌بیت دور است. این کاری بود که اهل‌بیت سالیان سال ایجاب دادند و به‌خاطر این جهاد به شهادت رسیدند. فکر می‌کنم هر جهاد تبیین باز شدن باب گفت‌وگو در هیات‌ها است. هم از جانب مستمع و هم مدبران هیات‌ها و هم مداحان و واعظان. باید بحث گفت‌وگو محور چی در زمانی که جلسه برگزار می‌شود و چه در شکل‌های مختلف در هیات‌ها باشد. باید فقهی و معارف اسلامی و... منظور است. در خصلت‌های امرور اشاره کردند هیات‌ها باید محل بیان معارف و مفاهیم معارفی باشد که سوالات جوانان را پاسخ دهد. جوانان سوالات اصولی معارفی دارند و همچنین رهبری اشاره داشتند این سوالات هم پاسخ داده‌شود و هم جایی برای این‌شدن باشد. این کار هیات است. همه این‌ها را کنار هم بگذاریم در تصویر جهاد تبیین می‌توان گنجاند.

از گفت‌وگو صحبت کردید. به‌تعبیر شما بخشی از جهاد تبیین یعنی اینکه باغفلان و مداحان اهلبیت از حالت متکلم و جهاد تبیین خارج شوند و واژماقار نیست نفر در این جهاد تبیین گوینده باشند و بقیه شنونده باشند. درست است؟

حتما منظور این نیست گفت‌وگو بقیه شنونده باشند. به‌نظر رهبری از این صحبت بحث دیگری مدنظر دارند. بارها اشاره اهمیت این تبیین صحبت کرده‌اند. بحثی که مدنظر آقا است، تحولی است که باید در هیات‌های ما ایجاد شود. به‌نظر من حضرت آقا منظوری دارند که آن تحول در هیات است؛ یعنی تحولی که بتواند پاسخ‌روز جوانان را بدهد. مسائلی که برای جوانان مورد سوال است، چه درباره معارف اسلامی و چه در اصول این سوالات را باید پاسخ داد. به‌نظر من این جواب دادن نیاز به تبیین دارد. این یک جهاد بزرگ است. به همین دلیل حضرت آقا این اندازه درباره تبیین صحبت می‌کنند. مسائل روز جمهوری اسلامی که لزوماً آن روید خیلی از متخصصان به این عرصه است. به این معنا که از جوانان سوالاتی درباره جمهوری اسلامی، عدالت‌رو... دارند. تبیین‌شود حتی این را می‌توان در سیره اهل‌بیت دریافت کرد که باید پاسخ‌دهند به سوالات روز جوانان بودند. مداح به در نگاه خود، چه در نگاه تاریخی می‌تواند این جواب‌ها را بدهد. به‌نظر من جهاد تبیین و صحبتی که آقا داشتند که هیات باید محلی برای خودمعارف اسلامی و مسائل درباره مسائل اسلامی، مسائل اصولی جوانان و... باشند. با هر گروه عرصه است و از جدا نیست.

آیا مطالبه‌ای هم در این مورد وجود دارد؟ آیا مداحان‌ها هم به همان نسبت میزان مطالبات و انگامی خود را باید افزایش دهند؟
دقیقا همین‌طور است.

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با مداحان اهلبیت، با اشاره به اینکه ابتکار و نوآوری در امر مداحی خوب و مفید است، افزودند: نوآوری باید به هنجار شکنی و تغییر هویت مداحی منجر شود و اجرای مداح را به‌سمت اموری که مداحی نیست، بلغرانده، چرا که مداحی، موسیقی پاپ نیست. در گفت‌وگو با صابر خراسانی، شاعر آیینی به این موضوع پرداختیم و او در این‌باره تأکید کرد: «هیات جایگاه فضایی دارد که اگر این فضا را عویش کنید، به‌تدریج از بین می‌ود. این جایگاه تقدسی دارد که وقتی خودم وارد فضای آن می‌شوم، از موسیقی استفاده نمی‌کنم، سعی می‌کنم از سینه‌زنی و آوا استفاده کنم.» گفت‌وگوی فرهیختگان با صابر خراسانی را ادامه بخوانید.

۵۰ سال پیش نیست. امام صادق فرمودند معارف ما حرف ما را برنیزد. یعنی آقا سلسله‌وار باید کنار هم چیده‌شود و نتیجه‌درستی از آن گرفته‌شود. صحبت آقا سلسله‌وار باید کنار هم چیده‌شود و نتیجه‌درستی از آن گرفته‌شود. چون همین مطلبی که عنوان می‌کنید، صحبت بعدی آقا است. این کار می‌طلبد که مطالعه زیاد شود، نگاه به دیوان‌های شعر زیاد شود، نگاه به تاریخ زیاد شود، چون این را باید در اعصاب تاریخ بریزید و باید مطالعه کنید و آن آگاه باشید.

هری از انقلاب در دیدار با مداحان اهلبیت با اشاره به مفید بودن نوآوری در مداحی، تأکید کردند که باید بین سبک‌های مداحی موسیقی مرز بندی قائل شد. مداحان و شاعران آیینی چگونه می‌توانند این مرز بندی را حفظ کنند؟
مرز بندی مدون در فضای مذهبی و هیات را کسانی که کار هیات و سبک می‌کنند، می‌توانند دقیق‌تر توضیح دهند، و این نظر من است اگر تولید کنند در فرم با سبک‌های بافت می‌شود به‌سمت رهبری تأکید داشتند این بحث مطالعه همه گیر شود و در جامعه مداح به‌صورت عمومی راه بیفتد. به‌خاطر همین هم من و هم جوانی که از من مطالعه دارن باید مطالعه کنیم باید بتوانیم به‌زبان جوان با صحبت کنیم و از سن سوالات او بپرسیم.

نسل امروز نسبت به نسل گذشته چندر مطالعه‌گیری بیشتری در همه زمینه‌ها دارد؛ خیلی متفاوت است. شما در نسل‌های بعدی هم متفاوت است و همین‌طور این نسل‌ها مطالعه‌گیری متفاوتی در مسائل مختلف اعم از مسائل معارفی، مسائل روز، مسائل سیاسی، اجتماعی، مذهب‌های عدالتی و... دارند. پس به‌نظر من این بخش کوتاه مدت نیست، بلکه بلند مدت است، منتها می‌توان یک برنامه‌ریزی کوتاه مدت هم داشت. این برنامه‌ریزی به‌عهده ارگان‌های مرتبط با کار به‌تنهایی نیست. آنها برنامه و طرحی دارند و درست است، اما بخشی است که از عهده هیات‌ها برمی‌آید و همان‌طور که در زمینه‌های مختلف فعال هستند در این زمینه‌نظیر فعال شوند و هیات‌ها باید خود جوش رو کنند.

این بخش خود جوش عوارضی هم دارد. نظم را این بین می‌برد یا ساختار بندی را از این بین می‌برد. این خود جوش بودن چطور می‌توان نظم و چهارچوب داشته باشد؟

به‌نظر من باید مسئولان جلسات به این برسند که تحول را باید شروع کنند. تحول در سه‌انچه خوب است، تحول در شکل‌های ظاهری در کارهای برای جوانان خوب است، منتها تحول‌های فرهنگی را چون به چشم نمی‌بینیم و باز خود روهنگام نداره، کمی کار سخت‌تر. درباره این در جایی صحبت نمی‌شود و باز چندان داغی ندارد. به همین دلیل نگاه تحولی این‌ها به این سبک است و این اشتباه است.

منظور من از خود جوش بودن این است که یک فکر و سیاست باشد که جماعتی که هیات را اداره می‌کنند، به این برسند که ما احتیاج داریم در این زمینه فعال شویم و تحول هیات را در این زمینه ببینیم. جهاد تبیین و این مسائلی که باید اتفاق بیفتد نیازمند این است که باید اینم احتیاج به مساله‌ای داریم که بخوایم در سه‌انچه خوب است، تحول در سه‌انچه خوب است، تحول در شکل‌های ظاهری در کارهای برای جوانان خوب است، منتها تحول‌های فرهنگی را چون به چشم نمی‌بینیم و باز خود روهنگام نداره، کمی کار سخت‌تر. درباره این در جایی صحبت نمی‌شود و باز چندان داغی ندارد. به همین دلیل نگاه تحولی این‌ها به این سبک است و این اشتباه است.

با این اوصاف حد نوآوری در مداحی چیست و چقدر است؟
آقای تانوری صحبت کردند که باید نوآوری داشت و مطلبی که بیان می‌شود، باید نوآوری داشته‌شود و برای نسل‌های بعد تغییراتی ایجاد می‌شود. هر روز افراد جدیدی به دستگاه امام‌حسنین(ع) اضافه می‌شوند و اینها آید چیزی را که به آنها می‌رسد، با توجهی می‌پذیرند. مبانی اصلی که دانشمند و فضایی که در هیات دانشمندان به‌تدریج از دست می‌دهیم. این احساس کلی من از فضای هیات‌ها است.

ما به یاد شده است. طبق گفته رهبری، هیات برای امروز و دیرروز و

محمد کمیل، مداح اهلبیت در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

هیات‌ها، محلی برای تبیین واقعیت‌ها باشند

محمد کمیل، مداح اهلبیت در گفت‌وگو با «فرهیختگان» با اشاره به بیان‌ات رهبری درخصوص اینکه هیات باید کانون جهاد عظیم تبیین و روشنگری باشد، گفت: «برداشت شخصی من از بیان‌ات رهبری این است که باید به‌نوعی مردم را با واقعیت درگیر کرد به‌جای شنیدن و دل‌دادن به شایعات و رفتن ناخوaste در لشکری که مورد تهاجم فرهنگی قرار گرفته است.» متن پیش‌رو مشروح این گفت‌وگو است.

هیات‌ها در سال‌های گذشته نقش‌های مختلفی داشتند. امروز صحبتی بود درباره تأثیر گذاری و اینکه بخش مهمی از مسئولیت تبیین نظرات و پاسخ به شبهات را هیات‌ها انجام دهند. طبیعتا که در این زمینه باید خلایقت هم وجود داشته باشد. قیلا هم این تعامل بین هیات و مردم وجود داشت. با توجه به اینکه شرایط و احوالات جامعه ایران به نسبت گذشته تغییر کرده است، خلایقت در حوزه تبیین معارف اسلامی در هیات‌ها باید چگونه باشد؟
با توجه به تغییر این دوره و زمانه، شبهاتی که بین مردم و به‌خصوص جوان‌ها مطرح می‌شود هم تغییر کرده است و متأسفانه علیرغم هیجه بالا بقیه دستگاه شیعه، تهاجمی که صورت می‌گیرد هم هر روز بیشتر از گذشته می‌شود، چه در بحث انقلاب و چه در بحث تاریخ تذکر حضرت آقا امروز با اشاره به همین مطلب بود که نگاه به هیات و جلسه خود کنیم و بدانیم در این امر متغفل هستیم یا این ظرفیت آن به‌خوبی استفاده می‌کنیم. این اهمیت دارد. حضرت آقا بیان داشتند هیات می‌تواند به‌خاطر رسالتی که برعهده دارد، خواسته با ناخواسته درگیر یکسری از تحقیقات، چالش‌ها درگیری‌ها با کتب تاریخی با مقالات روز با درگیری‌های روزانه و بحث‌های منطقی بر رز شود. ایشان فرمودند باید این حس را به جوانانی منتقل کنید که در هیات حضور دارند. باید درگیر شدن با این مساله را فراگیر کرد که بقیه هم حداقل به همین نسبت درگیر مساله شوند. باید بحث روشنگری و حضور در این جهاد را تبیین کرد و باید بدانیم که کجایی این معرکه واقع شدیم. اگر مسائل به‌صورت واقع بینانه به مستمعین جوان در هیات بگوییم، به‌عبارت دیگر، باید به‌نوعی مردم را با واقعیت درگیر کرد به‌جای شنیدن و دل‌دادن به شایعات و رفتن ناخواسته در لشکری که مورد تهاجم فرهنگی قرار گرفته است.

مصطفی خورسندی، رئیس کانون مداحان استان تهران در گفت‌وگو با «فرهیختگان»:

فضای مجازی به کمک هیات‌ها باید

روز گذشته رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مداحان اهلبیت(ع) برای جایگاه هیات‌ها، عنوان کانون جهاد عظیم تبیین را مطرح کردند. پیرو بیان‌ات رهبری و درخصوص الزامات و ویژگی‌های این هیات تبیین یا مصطفی خورسندی، رئیس کانون مداحان استان تهران گفت‌وگو کردیم که در ادامه مشروح آن را می‌خوانید.

روز گذشته رهبر انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از مداحان اهلبیت(ع) برای جایگاه هیات‌ها، عنوان کانون جهاد عظیم تبیین را مطرح کردند. پیرو بیان‌ات رهبری و درخصوص الزامات و ویژگی‌های این هیات تبیین یا مصطفی خورسندی، رئیس کانون مداحان استان تهران گفت‌وگو کردیم که در ادامه مشروح آن را می‌خوانید.
هیات می‌تواند به انجام دهند و این جهاد تبیین باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
بحث جهاد تبیین با توجه به اینکه هیات‌ها به‌عنوان یک تشکل ویژه و با حضور افراد مومن، متدین و انسان‌های جهادی تشکیل می‌شود، بقیلا نظیر آقا نظیر ویژه برای جهاد تبیین است. هیات‌ها در این حوزه چنین است که از فرصت گردهمایی افراد تانروند رفع شبهه کنند و این موارد را در فضای مجازی منتشر کنند و با توجه به اینکه هیات در شبکه‌های مجازی فعالیتند، به اطلاع کسانی که در هیات حضور ندارند، اما گرایش مذهبی دارند، رسانده‌شود و شبهات از جامعه برداشته‌شود.

یکی از ابزارهایی که جهاد تبیین می‌تواند استفاده کند فضای مجازی است
درست است، فضای مجازی باید به کمک هیات‌ها باشد.

مانند دوسالی که کرونا شیوع پیدا کرد و هیات‌های آنلاین برنامه‌ریزی و تشکیل شد؟

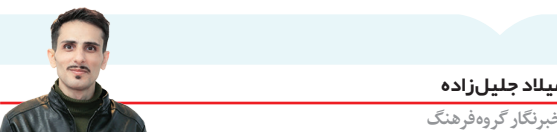
بله، ضمن اینکه باید از هر امکانی برای رفع شبهات استفاده کرد. امروز دورریز است و بحث فضای مجازی نشر جوان را درگیر خود کرده و می‌توان این جنس از مباحث را از طریق فضای مجازی طرح کرد و

در تاریخ آیین مذهبی

خنثی نداشته‌ایم

خودمان به حد بسیار کم که متأثر از قیام عاشورا و پیام‌های بخش امام‌حسنین(ع)، در آنها حرکت‌های اجتماعی عظیمی صورت گرفت و نقش برای شادی و شادی برای اهلبیت، یک آیین اجتماعی در ایران است که پس از گذشت قرن‌ها با فرهنگ هر گوشه‌ای از این کشور پیوندی ساختاری و عمیق پیدا کرده است. هر منطقه از ایران رسوم خاص برای شادی و عزای اهل‌بیت دارد که بخشی از هویت منطقه‌ای آن بخش است و در بعضی از این ویژگی‌ها و سبک‌های آیینی با سایر مناطق مشترک است که همین‌ها پیوندهای هویتی‌اش را جامعه در مقیاس کلی‌تر آن محسوب می‌کنند. یکی از وجوه تمدن‌ساز ایران، مراسم شادی و عزای اهل‌بیت، به‌خصوص این‌های محرم و صفر است. در بسیاری از نقاط جهان سبک‌های عزاداری ازجمله تعزیه، روضه شدنی است، فقط کافی است که مداح‌ها اهل تعامل با اشعار و کسانیا باشند که محتوای جلسه را آماده می‌کنند. به‌نظر من اگر توجه جدی به این بیان‌ات رهبری شود افق روشنی پیش‌روی هیات‌ها خواهیم داشت. با بیان‌ات حضرت آقا، حلقه‌هایی بین شعرا و مداحان ایجاد می‌شود و در حوزه تولید محتوا، شاهد یک جریان ساری جدی در پاسخ به شبهات و کنش‌های اجتماعی خواهیم بود.

میلاد جلیل‌زاده
خبرنگار گروه فرهنگ

مراسم عزاداری و شادی برای اهلبیت، یک آیین اجتماعی در ایران است که پس از گذشت قرن‌ها با فرهنگ هر گوشه‌ای از این کشور پیوندی ساختاری و عمیق پیدا کرده است. هر منطقه از ایران رسوم خاص برای شادی و عزای اهل‌بیت، به‌خصوص این‌های محرم و صفر است. در بسیاری از نقاط جهان سبک‌های عزاداری ازجمله تعزیه، روضه شدنی است، فقط کافی است که مداح‌ها اهل تعامل با اشعار و کسانیا باشند که محتوای جلسه را آماده می‌کنند. به‌نظر من اگر توجه جدی به این بیان‌ات رهبری شود افق روشنی پیش‌روی هیات‌ها خواهیم داشت. با بیان‌ات حضرت آقا، حلقه‌هایی بین شعرا و مداحان ایجاد می‌شود و در حوزه تولید محتوا، شاهد یک جریان ساری جدی در پاسخ به شبهات و کنش‌های اجتماعی خواهیم بود.

از سخنان رهبر انقلاب مورد توجه قرار گرفتند.